

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

BA - III. - B.1

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Vajnory**
Adresa: Roľnícka ul. 99
Adresa popisom: v hale Miestneho úradu
Typ pamätihodnosti: kategória 1B – hnutel'ná hmotná
Názov pamätihodnosti: **Eudový odev obce Vajnory**
Číslo v zozname MČ: nie je evidovaný

Popis:

Vajnory patria medzi vinohradnícke obce ,ktoré ležia na východ od mesta Bratislavy. Tieto obce majú rovnaký typ ľudového odevu, ktorý je odlišný od trnavskej oblasti, ako aj od oblasti Záhoria. Hlavným rozdielom je ornamentika výšivky, ktorá je pre tieto obce typická, ako aj ženská pokrývka hlavy. Výšivka, ktorá sa používa na dekoráciu rukávcoV má bohatý štylizovaný rastlinný ornament, typická je žlto-biela farebnosť.

Ženský tradičný odev má niekoľko základných súčastí – spodný rubáš z bieleho plátna, naň sa obliekali rukávce, ktoré boli dekorované vyšívaným pásom v hornej časti. Naspod sa obliekali dve sukne – spodnú – bielu, nabratú do pásovky., na ňu sa obliekala vrchná sukňa so vzorovaného plátna ,lemovaná krajkou, ktorá sa uväzovala na šnúrky. Na rukávce sa obliekal živôtik – „lajblík“, ktorý farebne ladil so vzorkou na sukni. Na sukňu sa spredu uväzovala zástera –pre staršie ženy čierna, mladé mali modrú, dekorovaná výšivkou a mašľou. Rovnaká mašľa sa uväzovala aj pod krk. Vydaté ženy nosili čepiec - pre Vajnory je typický čepiec s vejárovitou čelenkou z bieleho riaseného naškrobeného plátna, ktorý bol zdobený krajkou, výšivkou a mašľou. K odevu sa nosili čierne nízke topánky.

Mužský tradičný odev bol veľmi jednoduchý – biela plátenná konopná košeľa, s lemom výšivky pri dolnom okraji ,na košeľu sa nosil živôtik – pruclek z brokátu. Aj mužský odev bol ozdobený mašľou pod krkom. Sviatočné boli tmavé súkenné nohavice , vpredu s našitými šnůrkami. Nohavice sa nosili zasunuté do čižiem. Čižmy boli čierne ,kožené s tvrdými sárami. Súčasťou odevu bol aj klobúk s pestrofarebnými stužkami.

Ľudový odev sa vo Vajnoroch prestal nosiť cca v 40.-tych rokoch 20. storočia. Jeho nosenie doznievalo u staršej generácie ešte v 60.-tych rokoch. V súčasnosti hlavnými nositeľmi ľudových tradícií sú folklórne súbory, odev je využívaný pri obecných slávnostiach - vinobranie, hodové slávnosti a pod. Príklad vajnorského ľudového odevu je odev, ktorý je vystavený vo fojeri Miestneho úradu vo Vajnoroch.

Literatúra a pramene:

1. Naše Vajnory – monografia (BA 2008)
2. Vajnory- vlastivedná monografia (BA 1978)
3. Nosál'ová, V.: Slovenský ľudový odev (BA 1982)
4. <http://www.sikovnerucicky.estranky.sk/clanky/vajnorske-ornamenty/historia-vajnorskych-ornamentov>

Evidenčný list vyhotovila : PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Foto: PhDr. J.Hamšíková

Dátum: apríl 2010